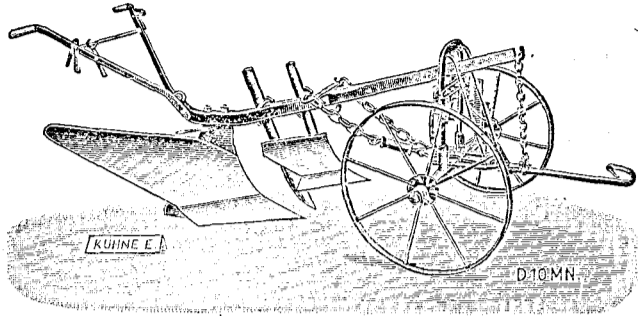

ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Szeptember 6.

36. SZÁM.

AZ ŐSZI IDÉNYRE

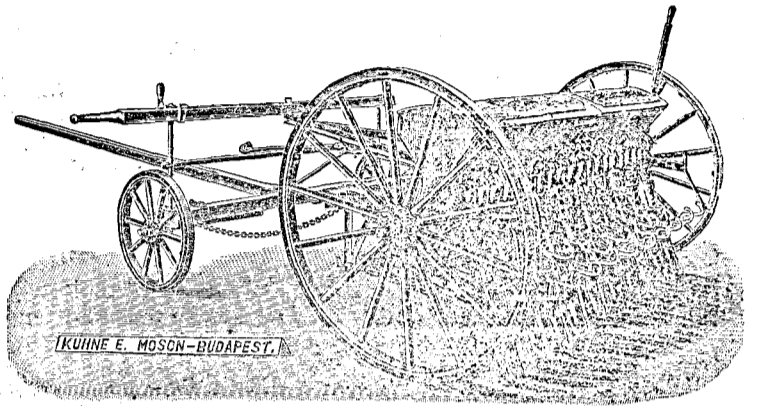
mindennemű talajmivelőeszközöket:
 „BIPPART“ altalajekéket,
 „TOFNADÓ“ kukoricaszártépőgépeket
 és egyéb takarmánykészítőgépeket

1672

„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket,
 borsajtókat stb. szállít:

„KUHNE“ mezőgazd. gépgyár
 részvénytársaság: **MOSONBAN.**

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57/a.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I. Budafoki-út.
 Gyártmányok:

Alló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
 Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gáz-
 gépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
 Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű
 gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
 Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
 Hűtőtelepek és jéggyárak.
 Gépberendezések malmok, téglagyárak, olaj-
 gyárak és kékfestő-gyárak részére.
 Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
 Borsajtók és szőlőzúzók. 1475

Homlokzatok és belsőhelyiségek

moszolására

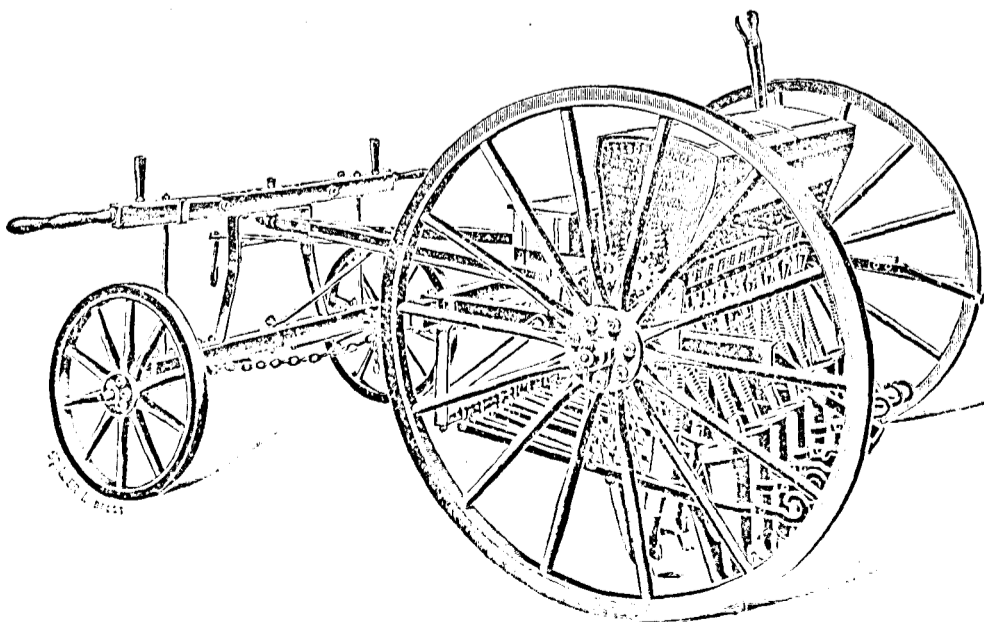
a legjobb és a
 legfőkéletesebb

Kimerítő ajánlatot és mintát szívesen küld:

LUTZ EDE és TÁRSA

Festékgyára,
 BUDAPEST, Órnagy-u. 4.

A legjobb vetőgép a szab.

LOSONCZI DRILL

Magyar gyártmány.

Árajánlatokkal és árjegyzékekkel
 szívesen szolgál

A magyar kir. államvasútak
 gépgyárának vezérügynöksége,

BUDAPEST V., Váci-körút 32.

!! Eredeti, Angliából importált kan !!
 és koczáktól származó, teljesen !!
 tisztavérű, prima minőségű !!

Berkshirei kan és koca malacok

október hó közepén,
 nyolc hetős korukban, 2185

— darabonkint 25 korona árban —

eladók lesznek.

A malacok teljesen szakszerű tartásban részese-
 sülnek s új tenyészet, vagy vérfrissítés céljaira
 ■ ■ kiválóan alkalmasak lesznek. ■ ■

Bővebb felvilágosítás, megtekintés és előjegy-
 zés nyerhető és eszközölhető a kiadóhivatal
 útján megtudható címen és helyen.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Törlesztő kölcsönök.

Az Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál
 Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
 birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített
 telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérhá-
 zaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület
 vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas
 összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsö-
 nőknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök
 közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással
 készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Előnyös feltételek.

Teljes 100-as évfolyam.

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINGSEM-FLUID KINGSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmulja a hasonló célra szolgáló kül-
 földi szereket, mert a leghatásosabb s leg-
 jobb minőségű kipróbált anyagokból készül.

Használatban van minden jelentékenyebb
 gazdaságban, állami és magánmésben, ka-
 tonai-, polgári- és versenystállókban.

Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszer-
 üzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

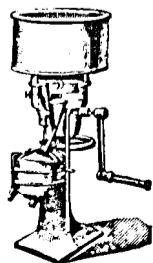
1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen cso-
 magolás és bérmentes szállítással 24 kor.
 2105

EREDETI „MÉLOTTE“ TEJFÖLÖZŐGÉPEK,

valamint az összes tejgazdasági, állattenyésztési, gazdasági cikkek
 állandóan nagy választékban raktáron:

GEITTNER és RAUSCH Budapest, V. Andrassy-út 8.

➔ Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve. ➔

2057

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Tehenészeink szervezése és vezetése. Szász Ferenc. XI.	461
Idegenek birtokvásárlása. Porszem.	462
Indítvány a szilva-szezonban. Török Artúr dr.	463
A tojás conserválása. VII.	463
A magyar komló toboz-termésének alakítási viszonyairól. IX. Cséres Lajos.	464

Kisebb szakközlemények:

A tyuktojás tápértéke. — A fajtajavítás befolyása a tejhozamra. — A szőlő vegyi összetétele.	465
--	-----

Normatívintézkedések:

A földművelésügyi miniszter erdősítési jutalmi. — A takarmányhiány enyhítése. — Szüreti eszközök és gépek bemutatása. — A cinnyetermelés javítása.	465
--	-----

Vegyes közlemények.

Hirdetések.

Tehenészeink szervezése és vezetése.

Irta: Szász Ferenc.

XI.

Az uradalom a kimetszett bika borjúkat saját ökor állománya pótlására használja 3-tól 5—6 éves korig s olyan ökröket nevelnek, hogy valóságos csodálatra méltok.

Igen célszerűen edzik a növendék állatokat, nevezetesen nem annyira hideg mint inkább meleg ellen, miért is jó nap sütéses legelőre tartják nyáron.

Természetesen estére kapnak a jászolból is mert bizon csak avel a legelővel nem igen gyarapodhatnak.

Ezen sárvári eljárásnál van sok jóval egyszerűbb mesterséges felnevelési mód, érte ez alatt a tejadagolását de úgy véltem, hogy egy pontos, jó, precíz eljárás ismertetése után inkább igazodhatik mindenki mint egy felületes után.

Egy Veszprém megyei bérlőnél következő igen egyszerű de a *tuberkolózis meg gátlásával nemtörődő* eljárást láttam.

A lefölözött tejet 2 fillér árban kapja egy szomszédos szövetkezettől.

Borjait 1 hónapos korig itatja teljes tejjel; 1-ső héten 4., 2-ik héten 5., 3-ik héten 6., 4-ik héten 7 liter tejet számítva naponként és darabonként.

A 7-ik hét utolsó 3 napján 2—2—3 literes adagokban elvonja a teljes tejet s ugyan olyan arányban pótolja fölözöttel.

Ez a 7 literes napi adag marad a lefölözött tejből a 10. hétig; 11-ik héten pedig jó széna mellett 1/4 rész zab, 1/4 rész lenmag liszt és 2/4 rész árpa dara keveréke áll, a borjúk rendelkezésére ad libitum.

A tejárak emelkedésével rengeteg kísérlet történt s történik most is a teljes tej mielőbbi beszüntetésére.

Erre vonatkozólag 2 metodus áll a gazda kezében és pedig az abraktakarmányokkal való tejszir pótlás, továbbá az állati és növényi eredetű zsir extractokkal való tejszir pótlás. Bármivel pótoljuk a lefölözött tej zsirját, hát fő-törekvésünk legyen, hogy ne emeljük tulságosan a *száraz anyag tartalmát a fölözött tejnek*.

Leghasználtabb pótszerek a lenmag, zab, tengeri, rozs, buza, árpa, liszt és dara.

Lenmaglisztből 30—30 grammot, zablisztből 60—100 dekát, tengeriből főkozatosan 2-5 dekától egész 40—50 dekáig lehet számítani 1 liter lefölözött tejre.

Ezen pótszereket 1 1/2—2 hónapos korig előbb langyos vízben megpuhítva s kevés sóval keverve a lefölözött tejjel együtt itassuk, később megeszi a borjú a jászolból is.

Használják még pótlásra a pohánkát, borsó és lencse lisztet.

Növényi eredetű pótszer még a *keményítő* számítván bnrkonya keményítóből 35—50 grammot 1 liter lefölözött tejre, langyos tejbe jól bekeverve.

Igen jó pótszer továbbá a tiszta répa cukor, melyből 10—200 gramm lehet a napi adag literenként.

Mindezen szereket kombinálva is etethetjük.

Az alkalmazás bővebb leírását érdeklődő megtalálja Balogh könyvének 157—164 lapjain *Az állati eredetű zsir pótszert* a Sárvár. Uj majorban láttam alkalmazásban.

Nevezetesen ott van egy hatalmas ugynevezett „homogenizáló gép” mely 300 atm. nyomással préseli át a lefelezett tejjel egy idejűleg annak zsirpotlására szolgáló zsirt egy olyan 1. cm. átmérőjű nyíláson, melyben még 5—6 kb. 1 mm. átmérőjű csővecske van s misem természetesebb, mint hogy a keveredés tökéletes.

Ujmajorban az ugynevezett Premier Jus nevű állati eredetű margarint használták az időben mikor ott voltam, számítván minden liter fölözött tejre 3—3 1/2 dekagrammot. Elértek 1 kg. súly gyarapodást 8-5 l. műtejjel s értékesült 1 liter műtej kb. 14 fillérrel. A keverés 75—80 C°-nál történik s a higitást aként szabályozzák, hogy a tej zsirtartalma 3—3 1/2% legyen.

Történtek kísérletek növényi eredetű olajokkal is mint zsir pótszerekkel, de ez nem vezetett olyan jó eredményre mint az állati eredetű zsirokkal való pótlás.

Bármiféle módon etetjük fel a lefölözött tejet, lehetőleg *pasteurizáljuk*, mert így egyfelől olcsó takarmányt nyerünk másfelől csökkentjük a tuberkulózis pusztítását. Ásványi anyagok pótlásáról mint azt a természetes felnevelésnél vázoltam, soha se feledkezzünk el.

A mesterséges táplálás előnyeit a természetessel szemben következőkben csoportosíthatjuk.

1. A borjú nem érintkezvén közvetlenül anyjával a gümőkóros fertőzés lehetséges kisebb s ha az eljárást pasteurizálással is kapcsoljuk még kisebb.

2. Elmarad a borjúk vesződséges tőgy alá vezetése a mi különösen hosszú, sikos járdájú istállóknak rendkívüli előny.

3. Teljesen szabályozhatjuk a borjúknak adandó tejmenyiséget annak fejlődése szerint.

4. Rendkívül megkönnyíti a borjúk elválasztását.

5. Módunkban van a tejgazdaság ipari részének nevezetesen a vaj és sajt gyártásnak melléktermékeit borjúknak feletetni, teljes tej pótlására s ennek révén feltétlenül olcsóbb mire nézve utalok az előbb fejtegetett sárvár, eljárásra, hol a nagy befektetés és utánjárái

= Jobb és =
megbízhatóbb
= magvakat =

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —
33 év óta

Mauthner
Ödön

cs. és királyi udv. szállító
magkereskedésében
BUDAPESTEN
VII., Rottenbiller-u. 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kapható.
Árjegyzék kívánatra ingyen és
bérmentve. 1002

A MAGYAR LEGELŐNYÖSEBB A

MEZŐGAZDÁK : GABONA

SZÖVETKEZETE UTJÁN ÉRTÉKESITÉSE.

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31. Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

dacára is 50-60 korona tiszta haszon van 1 elválasztott borjun, de felemlitem Balogh könyvének 9-ik lapján lévő összehasonlítást a természetes és mesterséges táplálás között, hol 1 3 hónapos borju természetes felnevelése teljesen realis számadatok szerint 20 filléres tejár mellett 139.60 koronába kerül, míg egy mesterségesen felnevelt ugyancsak 20 filléres tejár és 4 filléres lefölezött tejár mellett csak 77.37 koronába. Esik tehát a *mestersége táplálás javára* 62.23 korona, ami csak 10 borjunál is körülbelül 700 korona megtakarítást jelent.

Vannak természetesen hátrányai is a mesterséges felnevelésnek. Nevezetesen.

1. Lelkiismeretes, pontos ellenőrzés nélkül lehetetlen.

2. Természetellenessége sok vesződséggel jár eleinte.

3. Kárhóztatják sokan ez eljárást előhasi tehének borjainak felnevelésénél, mondván, hogy »nem dolgozza ki a borju a tögyet. No de hát ezt a kitudja, hogy a tögy masszozgatóásával és tökéletes kifejésével ugyan csak működésre serkenthetjük, nem csak az elő hasi leellett hanem a szűz tögyet is hát nem tekintí hátránynak.

Az edénynek beszerzésénél s az esetleges pasteurizálásnál felmerülő költségeknél a mit elveszítünk a réven, meg nyerjük busásan a vámon.

Még csak az iro, savó és savanyu lefölezött tej feletetéséről szölok rövidesen, hogy annál jobban kidomborítsam a mesterséges táplálás előnyeit:

Iro feletetése. Az irot vagy egész édesen vagy telyesen savanyuan itassuk, s a menyiségét illetőleg mivel ugyan az az összetétele mint a milyen a fölzött tej de rendszer magassabb a zsirtartalma, hát csak $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ részét kell adagolni a különben adandó lefölezött tejnek.

Az iro zsirtartalma nevezetesen 0.5—2% között váltakozik aszerint, hogy milyen tökéletes volt a köpülés és az iro átszűrése, míg a lefölezött tej tökéletes centrifugálás mellett 0.01—0.05% zsirtartalma.

Az irot is pasteurizálva itassuk.

Savó etetése. Tisztán savóval nem igen táplálják a borjut, hanem a lefölezött tej és iro pótlására a borju 2 hónapos korában alkalmas helyettesítésére az ironak vagy lefölezött tejnek 0.50—0.70%-ját savóval. A savó egészen édes legyen és ne legyen előzetesen lefölezve.

Savanyu lefölezött tej etetése. Igen sok gazda van azon helyzetben, hogy tejét szövetkezetbe szállítva, onnan csak többé-kevésbé megsavanyodva kapja vissza házához a lefölezött tejet.

Sertésekkel az ilyen tejet régebben is feletették s ujabban borjuk táplálására is használják. Fő elvül tekintsük, hogy a lefölezött tej legyen teljesen savanyu, mert különben diétikai bántalmakat okoz.

Savanyu lefölezött tejnél a szoptató edények helyett a közönséges itatót használjuk.

A keresztülvitelre álljon itt Balogh könyvének 151-ik oldalán wesermarschi felnevelési mód.

»A borjuk felnevelése mesterségesen, itással történik oly módon, hogy 10—12 napos korig a borjuk teljes tejet kapnak maximum 8—9 literig, kezdetben naponta 5-szöri, később négyszeri itásra; amint azonban e kort elérték, a teljes tejet minden átmenet nélkül savanyu, aludt lefölezött tejjel helyettesítik és pedig az első 8—14 napon csak 5—8 liter

adnak, csak később emelik feljebb a mennyiséget. Az aludt tejet 25.5 C° melegen takarmányozva találják legjobb hatásunak; az ennél hidegebb, különösen pedig a magasabb hőmérsékletű már a borjunak ártalmas lehet.

A zsirtartalom pótlására a fölt zab kását és a fölt zablisztet használják, melyek bármelyikéből a naponta négyszeri itatáskor 1—1 összesen 4 evő kanálnyt kevernek a savanyu tejbe 8—14 napon keresztül, ennek elteltével pedig minden itatásnál egy-egy marhákkal adnak a tejhez. Némelyek e célra lenmag lisztet használnak, melyből azonban 1 l. tejre csak 30—40 gr. adható.

A 2—3 hónapos korban telyesen elvonják a zab kását vagy zab lisztet s helyette 1—1.5 kg. szemes vagy pedig zuzott zabot kap a borju abrak gyanánt; a fölzött tejet pedig ettől fogva egészen tisztán kapja a $5\frac{1}{2}$ —6 hónapos kor betöltéséig, sőt néha annál tovább is. A wesermarschi tenyésztők ezen eljárás mellett igen szép állatokat nevelnek, teheneik 3—4 éves korban 550—800 kg. súlynak, s évente átlag 3200 kg. tejet adnak.

A savanyu tej etetésénél legnagyobb nehézséget a pasteurizálás okozza mert savanyu tej pasteurizálásnál összemegy ha pedig édesen pasteurizáljuk s azután alvasztjuk mivel a melegítésnél épen a tejsav bakteriumok öletnek el, de azért, meg szokott olvadni a pasteurizált tej is különösen ha 10 C° mellett egy jó adag már savanyu tejet teszünk közé.

Ezzel befejezem a borjuk mesterséges felnevelését választásig s a továbbiakra utalok a természetes felnevelésnél maradtakra.

Hangsúlyozom ismételten, hogy a hól csak modunkban van vezessük be a mesterséges felnevelés valamelyik módját s ha csak tehetjük, különösen agyon istállózott tehénsejteknél kapcsoljuk össze valamelyik védekezési moddal, mert, hogy mennyire elterjedt a tuberkolózis az is bizonyítja, hogy egy újabb kormány intézkedés az ország néhány fertőzöttebb megyéjére elrendelte állatorvosainak a *tuberkulotikus* tehének kisajátítását és irtását.

Igen előnyös intézkedés volna az is a kormány részéről ha a lefölezött tejet, savat, irot csakis pasteurizálva adhatnák el a tejszövetkezetek és tejet feldolgozó telepek, mert ezzel is csökene az azt élvező embereknel és állatoknál a tuberkulotikus fertőzés lehetősége.

Természetesen ezen intézkedés valamivel fokozná az u. n. üzemi költségeket, ugy a szövetkezetnél, mint más tejpar telepeknél, de hát az idő meghozhat s meg is hoz mindent, mint a hogy külföldi példák bizonyítják.

A pasteurizálás rovására, drágább volt, a mellett irható az is, hogy a tej emészthetőségéből veszít.

Hátránya továbbá, de csak az esetben ha pasteurizálás után sokáig áll a tej, hogy az esetleg elnem pusztult káros bakteriumok megint, elszaporodhatnak s így nem érjük el tulajdonképeni célunkat.

Előfordul néha, hogy pasteurizált tejjel vagy lefölezött tejjel táplált borjuk a leggondosabb kezelés és utánjárás mellett is folyton kornyadoznak.

Ilyen borjuknál mások tapasztalatán okulva, magam is alkalmaztam azon felette egyszerű eljárást, hogy pasteurizál tej vagy lefölezött tej helyett egy egészséges tehén *tögymeleg* tejet adtam a borjunak természetes állapotban, pasteurizálás nélkül, közvetlen fejés után. Megjegyzem, hogy ez ritka eset de ha előfordul fenti kura használni szokott, részben a tögymeleg, nyers tej könnyű emészthetősége miatt részben pedig azért mert a jó egészséges nyers

tejnek sok káros bántalommal szemben — *antibaktericit* volta miatt, gyógyító hatása van.

A miatt, hogy a pasteurizálás a tej ízét megváltoztatja s emészthetőségéből is veszít a tej, megpróbálták a tejet másképen *csiramentesíteni*, s egyben olcsóbbá tenni az ily módon előállított tejet a pasteurizálnál.

E téren *Behring* a tejhez kevert $\frac{1}{250,000}$ rész formaldehydet s szerinte jó eredményeket ért el, de mások ezt kétségbe vonják.

Budde, hydrogénsuperoxid által próbálta sterilizálni a tejet, de célját ő sem érte el. Mindkét eljárást lásd Balogh könyvének 130—133 oldalán:

Ujabban Römer és Munck — *Behring* tanár ássistensei foglalkoztak ugyan csak a *hydrogénsuperoxid* segítségével előállított »*heppinnek*« a tejhez való keverésével csiramentesíteni a tejet, s ezen tejet *perhydról* vagy *katalaze* tejnek nevezik. A tejet sikerült is csiramentesíteni de a gyakorlatban való alkalmazásánál — *borjufelnevelés* terén — ez ideig még csak a kísérletnél tartanak.

A szopos borjuk hizlalására s azok értékesítésére vonatkozólag utalok Balogh könyvének 170—182 oldaldán mondottakra s itt csakis annyit jegyzek meg, hogy csakis a mesterséges táplálással lehet igazi jó, az az gazdaságos borjuhizlalást elérni, mert csakis így vagyunk képesek arra hogy *mihelyt a borju szervezete megtüri* vagyis 2 hetes korban, hát a drága tejet, olcsóbb zsirpótló-szerekkel kevert lefölezött tejjel pótoljuk, hizlalásnál a pasteurizálás elmaradhat.

Az értékesítés mint már ez más hizott vagy mustra állatokkál is szokásos, történhetik helybeli piacon, Budapesten vagy Bécsben, a szokott módozatok mellett.

Idegenek birtokvásárlása.*

Irta: *Porszem*.

Valamikor, a mikor még a hazafias és intelligens, erős középbirtokos osztály a paraszt kigazdák értelmi vezetője és irányítója, továbbá, amikor még a hazafias mágnásosztály is mintegy erős védővonalául szolgált az ország területi épségének, a nemzet egységét nem kellett olyannyira féltetni, mint manapság; most azonban, midőn új emberek, legtöbbször idegenből szakadt új birtokosok, idegen mágnások és bankárok foglalnak tért, akiknek hazafiságában nem, vagy csak nagyon feltételesen bizhatunk, amikor tehát egészen idegen honos lakosok a magyar birtokokat lépten-nyomon megvásárolják s egész vidékekre kiterjedőleg, mintegy vezetőszerpet is igyekeznek biztosítani maguknak, lehet okunk félni nemcsak gazdasági megrázkódtatásoktól, hanem talán még politikai következményektől is.

Azok az idegen elemek, a bevándoroltak, akik eddig lassankint ugyan, de sok helyen feltartóztatathatatlannul kivásárolták a magyart és szélnek eresztették, nem törődtek azzal, hogy ahhoz a kuriához, amelybe lábukat bethették, minő dicső emlékek fűződnek. Ez emlékek letűnését, kitörlését épp azok a bevándoroltak siettetik a legjobban, akik a haza

* Részlet szerzőnek lapunk egyik régebbi számában ismertetett *A kié a föld, azé az ország* című munkájából.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingok, alsó-nadrágok, gallérok, kszelők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingok, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.

Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédő és futószőnyeg, gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

sorsával alig, vagy éppenséggel nem törődnek, de az ilyen új földesuri kuriák körül is többnyire idegen gazdatisztek és munkások kapnak csak foglalkozást, tehát szintén egy okkal több arra nézve, hogy ennek útját kell állani. Így eshetik meg azután az is, hogy a magyar ember kezéről idegen kézre átment nemesi kuriákból és annak környékéről a hazafias nép elvándorol, elmegy más vidékre, sokszor idegenbe, hol legalább biztos existenciát remél elérni. De megtörténik ilyen eset után az is, hogy a kivásárolt, tönkrement földesur, aki álszeméremből hazájában nem akart maradni, találkozik kivándorolt volt munkásaival, akikkel azután nemcsak szóba áll, hanem együtt munkálkodik is.

Nem szabad, sőt bűn szemet hunyni a sok idegen letelepedése előtt; bűn, mert hiszen Magyarországon nem egy pár idegen ember birtokvásárlásáról van szó, nem szakról, hanem már ezrekről. A 100 kat. holdon felüli birtokok forgalmából láthatni azt a veszedelmet, amely bennünket az idegenek inváziója által környez; államiságunk egyik felének az a földterületrésze, amely a szabadforgalmu egyéni és a kötött s hitbizományi területek területösszegének 44,3%-át képezi, bérlet és vétel útján, idegenek birtokvásárlása által nagyon erősen meg van támadva. A 100 kat. holdon aluli és a 100 kat. holdon felüli egyéni birtokok (a hitbizományi területekkel együtt) összesen 34,88 millió kat. holdat tesznek ki, ebből a 100 kat. holdon felüli egyéni birtokok területe volt összesen:

1880—1885-ben . 15.361,492 kat. hold
1895—1900-ban . 15.415,715 " "

Magyarok kezén és különböző nyelvű hazai polgárok kezén volt:

1880—1885-ben . 12.756,290 kat. hold
1895—1900-ban . 11.046,686 " "

Csökkenet tehát a terület 20 év alatt az üzletemberek és idegenek javára 1,71 millió kat. holddal.

Mint az előbbi birtokkategóriák, úgy természetes, hogy a 100 kat. holdon aluli birtokosságunk sem maradhatott intakt, nem különösen a felvidéken, ahol feltartóztatlanul folyik a birtokvásárlás és a birtokkényszerárverés, sokszor éppen azok óhajára, akik csaknem régen is Galicia „polgárai” voltak.

Bár erre vonatkozólag nincsenek megbízható adataim, mégis merem azt állítani, hogy az idegenből idekerült jövevények 20 év óta legalább is 10%-át vásárolták össze és birják a kisbirtoknak; ez pedig egyenlő 1,90 millió kat. holddal, amely területtel szemben bizonyára a bérben birtok kisbirtokok sem lesznek az egy millió kat. holdon alul. Bevándoroltak és üzletemberek, azok tudniillik, akik 100 kat. holdon felüli birtokokból bebizonyíthatólag 1,76 millió kat. holdnyi területet, mint szerzeményt összeszedték és azon gazdálkodnak, azonfelül, hogy több,

mint 2,5 millió kat. holdnyi birtokot is lekötöttek legalább is hét millió kat. holdat tartanak már megszállva! Ennyi az a terület-rész, amely tulajdon és birtok gyanánt csupán az utóbbiak kezén van. Ez a hét millió kat. holdnyi terület $\frac{1}{5}$ -ét képezi az egyéni szabadforgalmu összes birtokoknak, amelyek 34,78 millió kat. holdra rugnak.

Hogy a jogi személyi természetű birtokokból is igen nagy rész forog mint birtok ez utóbbiak kezén, az szintén nem szorul magyarázatra.

A bevándoroltak és üzletemberek, azok t. i., a kik a 100 kat. holdon felüli birtokokból 1880—1885-ben 1.249,138 kath. holdat birtok, 1895—1900-ban már 1.766,274 kat. holdnyi terület fölött rendelkeztek; tehát 20 év alatt több, mint 500,000 kat. holddal = 41%-kal szaporították tulajdon birtokaikat.

A külföldiek — és osztrák polgárok, — a kik 1880—1885-ben 1.366,064 kat. holdat tudtak a magukénak, 1895—1900-ban már 2.603,755 kat. holdnak voltak az urai. Ez viszont 89,80%-nyi emelkedésnek felel meg.

Indítvány a szilva-szezonban.

Irta: Török Arthur dr.

Hunyadkristyór, 1908. szept. 1.

Fülemben cseng a „sutor ne ultra crepidam” — (cipész maradj a kaptafánál!) régi klasszikus mondás — de azért megteszem indítványomat. Tudvalevő dolog, hogy Hunyadvármegye hegyvidéki községeinek főjövedelmét a gyümölcsstermés adja ki. Három év előtt a diótermés ütött be, tavaly az alma hozott pénzt, az idén pedig a szilvatermés nagyszerű — de pénzt bizony keveset hoz. Tavaly ötvenhatvan koronáért vettek a pálinkafőző vállalkozók egy kocsis szilvát az idén egy egész kocsihoz szállítva tizenegy-tizenhat korona. Bizonyára tavaly se dolgoztak kárba; az idén pedig a hasznuk a tavalyihoz képest háromszoros.

Távol áll tőlem, hogy valakitől munkájának polgári hasznát irigyeljem. A pálinkafőzéshez sok pénz kell, sok fakád kell, több héten át szorgalmasan gyűjteni kell a szilvát, nehéz az is, hogy éjszakázni kell a főzésnél, a kisüstös főzési adója is megdrágult — de azt a nyereséget, mely pár hét alatt a tőke nagyságát eléri, tulságosnak tartom és úgy érzem, hogy itt valaki károsodik és ez nem más mint a gyümölcsstermélő. A gyümölcsstermélőnek ugyanis nincs egyebe, csak az a pár szilvafája; ha sok szilva terem rajta — az is baj, mert a vállalkozó csak olcsón veszi meg, ha meg kevés terem — akkor meg nincs mit eladnia!

Nézetem szerint ezen könnyű dolog segíteni. Ha községeink a fogyasztási adóbérletet sok helyütt maguk tudják kezelni, men-

jenek egy lépéssel tovább: kezeljék maguk gyümölcsstermésük értékesítését is. Kezdjék meg avval, amelyik legkönnyebb: a szilvával. Építsen minden szilvatermelő község egy jó nagy *cementkád* a földbe: szerezzon be egy jó *főzőüstöt*. Utóbbit több község közösen is vehetné. Gyűjtsék oda a szilvát: mérjék meg *sulymértékkel* — ki mennyit szállit be a közös medencébe. Három-négy hét múlva kezdődhet a kifőzés, fogják fel a cefrét egy másik *cementkád*ba — ne bocsássák a patakba, mert az jó takarmányoptlék marhának, sertésnek és még ha megromlott, ecetes is: jó trágya. A kifőzött pálinkát pedig szaporán adják el rögtön elszállításra, elég kereskedő van, aki hordót is ad, előleget is ad a napi ár melletti eladás feltétele dacára.

A termelő egy hónappal később jutna pénzhez, de sokkal több pénzhez: és ami födolog, megkapná gyümölcsének egész értékét. A mai helyzet az, hogy gyümölcsse van, de gyűjtő kádja nincs. Ha kádja van is — nincs főzőüstje. Ha üstje van: nincs hordója amibe a pálinkát meggyűjtse. Ha pedig szilvája is van, üstje is, hordója is — egy-két hordó pálinkáért a nagykereskedő szóba se áll vele — mert az csak vasuti vagonról beszél, mint egységéről.

A szilvagyűjtő kád után következhetne a diószárító pajta. A legszebb papirdió vékája három-négy korona: sulya tizenöt kilogramm Szépen megszáritva, ára nem husz-huszonöt hanem hatvan korona métermázsánként.

Ha a lakosság látná, hogy mily áldás reá a gyümölcsöse, mely ma oly keveset jövedelmez, többet törődne vele. Fellendülne az egész község: jólétben élne az a szegény ember is, aki ma negyven szilvafa és négy diófával mezitlábos, földhözragadt szegény; aki a mostani takarmányszük időben nyakrafőre *ajándékozta* el a vásáron marhaállományát — mert hiszen úgy is elvinnék télire adóba!

Háromszáz koronába alig kerülne egy nagy községi *cementkád* — kifizetné magát az első esztendőben. És akkor büszkék lennénk a mi szilvafáinkra, gyönyörködve nézhetnénk megrakott ágaikat — örömről telve a gyümölcsösben. Nem irigyelnénk az acélos buzát termelő dunamenti lakosokat — mert megteremné a mindennapit a szilvafa, az almafa, a diófa — a tiszta haszon pedig megmaradna annak a zsebében aki azt a fát gondozza, a ki a földnek az adóját fizeti — a ma lenézett, szegény, sok bajtól gyötört kisbirtokos zsebében!

A tojás konzerválása.

VII.

A kísérletek utolsó csoportjánál a konzerváló anyag a „vizüvegoldal” volt.

A kereskedelembe rendszeren „kálium” és „natrium” vizüvegoldal van forgalomban s.

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidő szerint 16-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelölő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtórőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szilva-kedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőnycim: Kalmár-rostagyár.

mivel ez az utóbbi olcsóbb, konzerválási célra ezt használják. Az „alkalissilikátok”-nak meg van az a tulajdonsága, hogy oldataikban a penészgombák és baktériumok nem élnek meg s az oldhatatlan calciumsilikatok a tojás héj porusait bizonyos mértékben megszükitik. A mézvízben eltartott tojások erősen alkalikusak és lugizúek, a vízüveg nél ez alig észrevehető. A tojásfehére könnyen habbá verhető. Egyik-másik tojás héja a vízüvegkonzerválásnál is megreped a főzés alkalmával, de ezen a már ismert módon segíthetünk, (a főzés előtt tüvel kis lyukat szurunk a tojás oldalán). A kereskedelemben előforduló natrium vízüveg oldat 10% natriumsilikátot tartalmaz s ebből 1 liter 10 liter közönséges vízzel higitva elég 140—150 drb tojás konzerválására.

A tojásokat cserépedénybe helyezük s a vízüveg oldattal leöntjük úgy, hogy az oldat legalább 1 cm. magán borítsa a tojásokat; az edényeket vagy befedjük vagy nyitva hagyjuk s hideg helyre (pincébe) állítjuk. Az oldat bizonyos mértékben párolog, de ezt megakadályozhatjuk úgy ha légmentesen záradó edényeket használunk. Egyik német tojás konzerválási versenynél a kefével előzőleg megmosott tojásokat, légmentesen záradó bádgedényekbe 10%-os vízüveg oldatba tették. Hat hónapi állás után a tojások kitűnően megmaradtak pedig a hőmérséklet ez alatt az idő alatt 25°C is volt. Hosszu állás után a vízüveg oldatból is jut bizonyos mennyiség a tojások belsejébe ezért ezeken is érezhető bizonyos lugos iz. De ha a tojásokat, mielőtt a vízüveg oldatba helyeznénk, vaselinnel vagy disznózsírral bekenjük ez az iz nem érezhető.

Aufsberg¹ a tojásokat 5 percig olyan forró oldatba tette, amelyik 15—20% magnesiumsulfatot és 0.5% calciumsulfatot tartalmazott s ebből rögtön hideg vízüveg oldatba. A magnesiumsulfat és calciumsulfat a natriumsilikáttal oldhatatlan anyagot képez s ez eltömi a tojás héj porusait. Így vízüveg nem jut be s a tojás nem lesz lugos izü.

Ha a tojásokat 1/2 órára magnesiumcalciumsulfat tömény oldatába helyezük s azután a vízüveg oldatba a tojások hosszú ideig (10 hónapig) egész friss állapotban megmaradnak s nem lesznek lugos izüek.²

² Deutsche Landw. Presse 1902. 29. 712.

23-ik kísérlet. Ennél a kísérletnél május 8-án 17 drb. tojást amelyből 8 drb. egészen friss, míg 9 drb. két hetes volt, 10%-os vízüveg oldatba, kőedénybe helyeztek, úgy, hogy az oldat a tojások felett még három ujjnyira állott. Az edény fedetlenül maradt. Három hónap múlva az oldat kezdett kocsonyásodni, hogy ezt megakadályozzák üveglappal fedték be. November 26-ikán egyes tojásokat megvizsgálták; mind jó színű volt; a főzésnél egyes tojások héja megrepedt, de úgy ezeknek, mint a megsütötteknek az ize jó volt. A vizsgálati eredménye január 7-én és február 11-én hasonló volt. Az utolsókat március 10-én vizsgálták meg. Külsőleg mind jó színű volt csak a fehérük valamivel folyékonyabb mint a frisseké; sütemény készítésre mind alkalmas volt.

24-ik kísérlet. 1903 július végén és augusztus elején 23 drb. friss tojást kőedénybe, 10% vízüveg oldatba raktak s az edényt üveglappal befedve kamarába állították. December 11-én megvizsgált 6 tojás jó színű, izü és szagu volt. 1904 január elején a vízüveg oldat tetején kevés kocsonyásodás képződött. Január 9-én a megvizsgált tojások jók. Február 15-én az egész vízüveg oldat erősen kocsonyásodott s ebből a kocsonyából kivett tojás jó volt csak a fehéré volt valamivel folyékonyabb mint az előbbi kísérletnél; de az ize kifogástalan. Március 12-én ismét megvizsgálták az eredmény az előbbihez hasonló; végül március 22-én a megmaradtak fehéré folyékony, kissé megszinesedett, de máskülönben jó volt.

¹ C. Aufsberg: Verfahren zur Konservierung von Eiern mittels kochender Magnesium-Calciumsulfatlösung und kalter Wassergläsungsung. Deutsches Patent 128501 vom 16. Januar 1901.

25-ik kísérlet. Julius 20-án 23 drb tojást, 3%-os vízüveg oldatba, nyitott edénybe, kamarába helyeztek. Megvizsgálták november 28; január 9; február 13; március 12; április 22-én. A vízüveg oldat az egész kísérleti idő alatt folyékony maradt s a tojások egy kivételével, — amelyik dohosszagu és élvezhetetlen volt, — mind jól előállottak. A tojások héja a főzésnél nem repedt meg s megtörve mellékizük nem volt. A fehéréből jól lehetett habot verni.

Amint az utolsó kísérletből látható, a tojások úgy a 10%-os mint a 3%-os vízüveg oldatban, hosszú ideig (9 hónap) jól eltarthatók. A hosszú kísérleti idő alatt 0.1—0.4% volt a súlygyarapodás, azaz ennyit vettek fel a tojások a konzerváló folyadékából. A 10%-os oldatnál az ismert lugos mellékiz jobban érezhető volt, mint a 3%-osnál. A különbség a kétféle oldat között nagyon csekély, de azért jobb, ha 10% oldatot használunk, mert ennek a konzerváló hatása nagyobb.

A tojáskonzerválás elsorolt módjai, amint láttuk, nagyon különböző eredményeket adtak. Az eredményeket összegezve, a következőket mondhatjuk:

1. Friss, száraz tojások; jagymentes, hideg, nem nedves levegőjü, jól szellőztethető helyiségekben, hosszú ideig eltarthatók anélkül, hogy valami csomagoló anyagot (szecská, homok) használnánk.

2. Hüidházakban, ahol a hőmérséklet 0°C alá nem süllyed, de +1°-on felül nem emelkedik, a levegő relatív nedvessége 80%; a helyiség jól szellőztethető, a tojások hosszú ideig eltarthatók.

3. A folyékony konzerválóanyagok közül legjobb a 10%-os vízüveg oldat.

A tojások ára rendkívül ingadozó. Míg nyáron a termelőtől — különösen olyan helyeken, ahol nagyobb fogyasztópiac nincsen

a közelben — 6—7 drbot lehet venni 20 filléért; addig télen, még kisebb helyeken is, 3 drb 20 fillér. Ennek a mindennapi szükségleti cikknek ilyen aránytalanul ingadozó ára, nagyon is okadatoltá teszi, hogy akkor szerezzük be a háztartáshoz szükséges mennyiséget, amikor aránylag olcsóbb s alkalmas módon konzerválva eltegyük a mostohább időkre.

A konzerváló anyagok közül házi használatra legalkalmasabb a vízüveg oldat. Semmiféle különös berendezést nem kíván s a költségek busásan megtérülnek a konzervált tojások árában. Megfelelő cserépedényeket veszünk (legjobb a mázolt, bőszájú cserép-korsók) amelyekbe 100—120 drb tojás könnyen elfér. A tojásokat langyos meleg vízben a piszoktól megtisztítjuk s ezekbe a kannákba rakva 10% vízüveg oldattal leöntjük úgy, hogy az oldat teljesen belepje a felső tojásokat. Ha a kannákat befedjük, a párolgás nagyon csekély lesz, de így is jó, ha időnként az elpárolgott mennyiséget közönséges vízzel pótoljuk. Így a nyár folyamán beszerzett tojásokat nagyon jól eltarthatjuk s télen mindenféle házihasználatra jobbak lesznek, mint a piacon vásárolt meszezett tojások.

140—150 drb tojás konzerválására szükséges 1 liter vízüveg oldat, ha 10%-os oldatot akarunk használni; 3%-hoz 0—3 liter vízüveg és 10 liter víz. A natronvízüveg ára literenként 90 fillér, tehát egy tojás konzerválásához szükséges anyag 0.6 fillérbe kerül. Ott, ahol nem házi használatra akarunk konzerválni, hanem eladási célra, legjobb a vízüveg oldatot elkészíteni s a naponként kerülő tojásokat kellő módon megtisztítva, rögtön az oldatba rakni. Így a tojások friss állapotban kerülnek a konzerváló oldatba s annak idején jól értékesíthetők.

Dr. Barna.

A magyar komló toboz-termésének alaktani viszonyairól.

IX.

VII. Komlófajták keletkezéséről.

(Folytatás.)

A merészebb termelő maga is csinálhat új fajváltozásokat szorgosabb művelés, gondos trágyázás s egyéb kezelési eljárások révén, ez a mesterséges kiválasztás (nemesítés), de ennek csak pillanatnyilag van értéke, mert mihelyt más viszonyok közé kerül a dugvány, vagy csak ugyanazon a helyen is alább hagy a rendszeres művelés: a mesterségesen nevelt fajta is visszaesik a régi fejlődési alakjába!

Az inda színe nyomán megkülönböztetünk: piros (saazi, spalti) zöld (daubai, belgiami) s halványzöld (Posen, Északamerika) indájú komlófajtákat. Vannak azután toboz-érés szerinti megkülönböztetések is: nyári komlók (stájer, mozsgói, nagyláng-saazi); közepes érésűek (auscha, spalti, nagyváradi, saazi, székelykereszturi) és kései érésűek (daubai, golding, zetelaki, illyefalvi stb.)

E bélyegek is a spontán variatio révén támadtak valaha azzal a különbséggel, hogy míg az indák színe minden viszonyok között állandó, addig az érést nemcsak művelési eljárásokkal lehet befolyásolni, de függ az az évi időjárástól, még inkább a földrajzi elterjedtség (szélességi fokoktól s magassági fekvéstől is. Így pl. a szenterzsébeti Golding szedése augusztus közepén megtörténhetik, angol hazájában csak 3—4 héttel később következik a Golding érése! De ez már a honosodás (acclimatisatio) kérdésébe vág bele, hogy bár az érés idejében nagy az eltérés: a fajta mindkét helyen meg tartja alakbeli tulajdonságait.

Az eddig elsorolt komlóváltozatok vegetativus uton támadtak, de lehetséges új komlófajták alakulása ivaros uton is. A természetben a himvirágu komló virágporát (pollen) a szél vagy bogár átrepíti a nővirágu komló bibéjére, ott termékenyítést végez s a termőkben mag keletkezik. Ha a megtermékenyített magocskát alkalmas helyre elvetjük, úgy abból egy új komlónövényke fejlődik. Miután ennek teljes kifejlődésére 2—3 esztendő kell s csak azután veszi át a fajfentartás szerepét és kivirít. — Szerencsénk, ha az új növényke nem him (ivaru) virágu. Mert Fröhvirth szerint a magról kelt növénykének 33 1/3-a him, 66 2/3-a himvirágu. Ha azonban nővirágzatú, akkor módunkban van az egész növény egyes részeit, különösen a toboz termést szemügyre venni. Mindez megint egy újabb fajteremtő erőnek, a keresztezésnek (hybridatio) az eredménye. Mondják, hogy az ilyen ivaros uton létesült új fajtának egy pár évi művelés után állandóbb a bélyege, mint a spontán kiválasztás utján létesített fajtáknál. Az ivaros szaporodás utján létesült magban nagyobb mértékben vannak meg, illetve örökletesebbek a bélyegek mint egy alsóbbrendű növényi részben, pl. az éves inda alsó végéről vágott u. n. dugványban. A természetes keresztezésnél nem tudhatjuk, honnan hozta a szél a virágport, így könnyen előállhat az az eset, hogy az új növény durva, bár éppen olyan arányban finomabb is lehet, mint maga az anyanövény. Ezen bizonytalanság okából azok a kutatók, a kik keresztezés utján akarnak új fajtát előállítani, előbb a természetes keresztezésből származó magból nőtt himvirágzatú növényt is felnevelik. Ugyanis ez tulajdonságaiban telerezésben a kultivált anyatökre fog ütni, tehát már nemesített (félvér*) Már most az új beporzást ezen félnemes himkomló pollenjével fogja végezni.

Az ezen keresztezésből származó termékeny magról új növényt nevel s ha nővirágu,

* Kénytelen lévén itt ezen állatnyésztési kifejezést használni, bocsánat!

megbirálja a toboztermést s ha az értékesebb az anyanövény termésénél, ugy a továbbzaporitást már vegetativus uton dugványokkal végzi. De hát az ilyen mesterséges keresztezés tudományos gyakorlottságot, pontosságot, türelmet igényel; bizony sok időbe telik, míg pl. egy kat.-hold föld megtelik a keresztezés útján létesült új fajtaival. De ez már aztán megfelelő viszonyok között állandó jellegű komlófajta lesz.

Emlegettem tulajdonságokat, bélyegeket. A komlótulajdonságoknál is megkülönböztünk morphologiai és physiologiai tulajdonságokat. Az előbbieket közé sorolják: az inda színét, növést, a lombosodást, ez egész toboztermést (mellékíndák számát, hosszát), az egyes tobozformáját, növést; ezek a jellegek tehát állandóbbak s hasonló viszonyok közé új helyekre plántálva öröklők is, mindaddig, míg a termés módjai, vagy a természeti (termő) viszonyok meg nem változnak.

Az élettani tulajdonságok, mint: a komlóliszt minősége s mennyisége, a tenyészterő, fejlődés és beérés ideje, a penészbetegségekkel s az időjárás behatásokkal szemben való ellenállási erő, tehát az u. n. imponderabilitások már helyről-helyre, időről-időre változnak. A példa magyaráz, mondjuk, az illyefalvi-spalti fajtanál minden új termőhely tobozai között találunk hasonló alakokat, ez tehát az alakot tekintetben való állandóság, de az érés idejét megfigyelve, az 1907-ik évben kitűnt, hogy míg a kolozsvári kertben már július hó 29-én megkezdődött a szedés, addig az ide alig 52 km.-re fekvő magyar-gorbói kertben csak augusztus 20-án fejlődött szedésre készen a komlós, pedig mindkét helyre az illyefalvi anyakertből hozattott a dugvány, a hol a tobozszüret augusztus 12-én kezdődött. Szerintem ezen érési különbségeket a különböző helyi viszonyok okozzák. Mert bár ugy Kolozsvárt, mint Magyar-Gorbón agyagos talajon északi lejtőn áll a komlóskert, mégis az utóbbi hely klímája zordabb s tengerszintfeletti magassága is nagyobb; az illyefalvi kert (Háromszék megyében) vályogos talajon sikon van, de itt rendszeren későn tavaszodik ki, későbbben történhetik a komlótörke metszése, illetve a kizöldelés is, de utóbb 1907. tavaszán szép napok is voltak és a metszés hamarabb is történhetett, tehát az indafejlődés is hamarabb indulhatott meg!

Ez a példa is igazolja a *tétele*, hogy az alakbeli tulajdonságok jobban örökíthetők át a komlónál is, mint a physiologiaiak.

(Folytatása következik.)

Gs. L.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

† A tyuktojás tápértéke. A tojásfehérje 86 rész vizet, 12 rész albumint (tulajdonképeni fehérjét) és 1/2 rész ásványanyagot tartalmaz, ezzel szemben a tojássárgája 51 rész vizet, 15 rész nitrogént, 30 rész zsir és 1 1/2 rész ásványanyagot. Így tehát a tojássárgája értékesebb táplálkozásra nézve, mint a fehérje. A tojásnál épp ugy, mint a husnál a súly, 3/4 részét víz képezi s így csak 1/4 rész tiszta tápanyagot tartalmaz. Ezek után 20 darab középsúlyu tojás (héj nélkül g.) egy kg. hus tápértékével azonos. Így egy tyuk középsúlyban 1 1/2 kg. tiszta hust szolgáltat és tojásai által 6 heti időtartam alatt nagymennyiségű tápanyagot nyújt, mely tápanyag felér a tyuk súlyával. Ha egy tyuk 150 tojást tojik évente, ezek tápértéke 5 leölt tyukkal egyenlő.

† A fajtajavítás befolyása a tejhozamra. Angliának nemrégiben megjelent gazdasági kimutatása érdekes világot vet, hogy a fajta javulásának mekkora befolyása van a tejhozam emelésére s a tejgazdaság jövedelmének nagyobbítására. A kimutatás számadatai szerint Angliában jelenleg egy tehén átlag 46 gallonnal (= 207 l.) ad több tejet, mint 10 év előtt. Miután pedig Angliában 3.5 millió tehén van, ez az összes állománynál, 46 gallon tejet 1 font sterling értékben véve föl, 3.5 millió font sterling (= 42 millió forint) jövedelemnövelésnek felel meg.

† A szőlő vegyi összetétele. A szőlő vegyi összetétele fejlődése különböző szakában nagyon különböző. Chasselasval eszközölt vegyelemzésből kitűnt, hogy egy liter mustban van:

Idő	Cukor Oechsle fok	Sav gramm	Borkő gramm	Szabad borsav gramm	Kivonat gramm	Hamu gramm
Aug. 7-én:	16.13	28.50	9.41	9.87	39.02	3.62
" 14-én:	47.17	20.75	9.41	10.57	50.00	4.10
" 21-én:	38.62	16.27	8.18	—	51.30	4.50
" 28-án:	100.00	19.50	6.21	6.91	105.80	3.60
Szept. 4-én:	104.17	17.25	5.83	7.47	127.85	3.10
" 11-én:	110.50	14.75	4.70	6.06	135.35	2.75
" 18-én:	111.11	14.26	6.01	6.34	138.40	2.85
" 25-én:	100.00	14.25	6.58	6.90	115.86	3.00
Okt. 2-án:	77.00	14.25	7.14	7.47	83.40	3.90

KORMÁNYINTEZKEDÉSEK.

A földművelésügyi miniszter erdősítési jutalmait. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter pályázatot hirdetett erdősítési jutalmakra. Észérint a kopár, vizmosásos és futóhomok területen ez évben létesítendő, közigazdasági jelentőséggel bíró erdősítések megju-

talmazására az országos erdei alaphól a miniszter tizenegy jutalmat, tíz elsőrendű és kilenc másodrendű elismerő jutalmat tűzött ki. A nagy jutalmak 1000—600 koronás, az elsőrendű elismerő jutalmak 500—400 koronás, a másodrendű jutalmak 300—200 koronás pénzjutalomból, illetve díszdíjakból állanak. Ezen jutalmakért az érdekelt birtokosok azon erdősítésekkel versenyezhetnek, amelyeket a kopár, vizmosások vagy futóhomok területeken állami pénzsegély igénybevétele nélkül vagy már a f. év tavaszán fogatosítottak, vagy a folyó év őszén fognak fogatosítani. A folyó év őszén létesítendő erdősítéseket legkésőbb december 25-ig kell a birtokosnak a közigazgatási erdészeti bizottságnál vagy a kir. erdőfelügyelőségél pályázatra bejelenteni.

A takarmányhiány enyhítése. A földművelésügyi miniszter a legutóbbi napokban a közös hadügyminisztériumtól azt az ajánlatot nyerte, hogy hajlandó volna-e a magyarországi összes hadtestek területén fennálló katonai élelmezési raktárak üzemében termelendő rozskorpát a takarmányhiány enyhítésére felhasználni. Darányi földművelésügyi miniszter közönetének kifejezése mellett értesítette a közös hadügyminisztériumot, hogy a jelzett korpakészlet tárcája hitelének terhére átveszi. A korpakészlet a valóban inséges vármegyék területén lakó és az állattartás tekintetében tényleg megszorult kisgazdáknak kedvezményes áron, készpénzfizetés mellett ki fog osztatni. A vonatkozó intézkedés már a napokban ki fog adatni az érdekelt gazdasági egyesületeknek. Minden félreértés kikerülése végett a leghatározottabban megjegyeztetik, hogy maga a földművelésügyi miniszterium nem fog takarmányfeléket vásárolni, midazonáltal az ügy érdekében állana, hogy azok a birtokosok stb., a kiknek eladható szalmas takarmánynemű készletük van, ezt a fenti adatok közlése mellett egyszerű levelezőlapon a földművelésügyi minisztériummal is tudassák.

Szüretel eszközök és gépek bemutatása. Darányi földművelésügyi miniszter leiratot intézett a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületéhez, melyben értesíti az egyesületet, hogy borászati szempontból nagyjelentőségűnek tartja azt, hogy a különféle gyártmányu és újabb szüretelő eszközöket és borsajtókat a gazdaközönség megismerje s ezért készséggel megengedi, hogy a székesfővárosi állami szőlőtelepeken gépeket és eszközöket bemutassanak. A miniszter egyben készségeit jelzi arra is, hogy a gyártól a szőlőtelepig való szállítási költségek fedezésére az egyesületnek megfelelő költséget engedélyez. A szakértő bírálat foganato-

sítására alakítandó bizottságba a minisztérium részéről Rácz Sándor szőlészeti és borászati főfelügyelőt, Egey Szilárd és Szilvássy Géza vincellériskolai igazgatót, Pettenhoffer Sándor és Feund Kálmán szőlészeti és borászati felügyelőket, Kramszky Lajos fővegyészt és a műszaki hivatal később megnevezendő mérnökét küldi ki.

A dinnyetermelés javítása. Darányi Ignác földművelésügyi miniszternek a kisgazdákhöz intézett felhívását, hogy az elfajzott dinnyevetőmag helyett használják fel az állam által ingyen adott és jobbfajta vetőmagot, igen szép siker kísérte. Ezerre megy azoknak a termelőknél száma, akik ez évben az állami telepeken összegyűjtött vetőmagot használják fel, s érdekes tünet, hogy a kisgazdák mind nagyobb területeket vetnek be és szövetkezés útján igyekeznek terményeiknek a külföldön is piacot szerezni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A magyar földtani intézet új igazgatója. A király Darányi Ignác földművelésügyi miniszter előterjesztésére a Magyar Földtani intézet igazgatói székebe Lóczy Lajos egyetemi tanárt, az egész tudományos világban nagytekintélyű földrajzi és földtani tudóst a m. kir. tudományegyetemen a földrajz rendes tanárát és a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagját nevezte ki.

— Gazdasági szakértők. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter az 1908. évi VII. t.-c. alapján birtokrendezési ügyekben gazdasági szakértőkké pótlólag a következőket jelölte ki: Szilágyi vármegye területére: Bydeskuty György szilágyisomlyói lakost; Nagy-Küküllő vármegye területére: Róth János szászszentlászlói lakost; Háromszék vármegye területére: Szabó István Háromszék vármegyei lakost.

— Kérelem. Igen lekötelezne e lapok olvasói közül, azon tisztelt gazdatárs, aki nekem az 1871—72-ben az Erdélyi Gazdasági Egylet által szétküldött Gazdaköri alapszabályok egy példányát megküldeni szives lenne. Budapest, Hűvösvölgy. Kodolányi Antal.

— A mezőgazdasági kamarai javaslat és gazdatársadalmunk. Egyre örvedetesebb arányokban nyilatkozik meg a magyar gazdatársadalom egyértelmű állásfoglalása a mezőgazdasági érdekképviseletnek a Rubinek-Bernát-féle törvénytervezet alapján való mielőbbi megvalósítása érdekében. Legutóbb a *nohradvármegyei, debreceni és krassó-szörényvármegyei* gazdasági egyesületek nyilatkoztak meg a javaslat mellett, kimondván, hogy a törvényjavaslattervezetet helyeslik s az abban lefektetett elveket magukévá teszik. Számos más társegyesület pedig értesítette az OMGE.-t, hogy a kamarai javaslat tárgyalását szeptember hó első felére tűzte napirendre, ugy hogy az október hó 20-iki GEUSz. nagyülésig előre láthatólag tiszta képet nyerünk az ország minden egyes egyesületének hangulatáról, amely a gazdatársadalom érdekeit szolgáló és gondosan megfontolt javaslattal szemben csak kedvező lehet. Kívánatos volna, hogy az egyesületek a megyéjükbeli országgyűlési képviselők informálására is gondot fordítanának s a képviselőházban ülő közönsök sokaság körében igyekeznének a mezőgazdasági kamarák szervezésének híveket toborozni.

— A Csikmegyei Gazdasági Egyesület legutóbb tartott igazgató-választmányi ülésén elhatározta, hogy csatlakozik az Erdélyi Gazdasági Egyesületnek a földművelésügyi minisztériumhoz intézett azon kérelméhez, a melylyel magyarországi állatoknak Romániába legeltetés céljából való kivitelének eltiltását kívánja. Ugyanezen az ülésen elhatározta az egyesület, hogy Kászonaltizen, Csikkozmadáson, Csikmadarason, Gyergyóalfaluban és Tölgyesen díjazással egybekötött tenyészkiviteléseket rendez.

— **Komlóiaci hírek.** Európaszerte benne vagyunk a komlószedésben, s az eredmények vegyeseknek látszanak, általában megtermett a tavalyi mennyiség helyenként több, helyenként kevesebb. De az eddigi terméseredmény az áralakulásra eddig nincs befolyással — az is a tavalyi határok közt kezd mozogni. A saazi piacon 50 kilonként: 90—96, 100—104 koronát fizetnek cseh komlóért. A saazi járásban 160 koronát fizettek egy egész finom kis tételért. A württembergi Tettangba már megérkezett 20—25 vevő, s összehesztelés nyomán csak 45—50 koronán vásárolnak komlót. Hazai piacainkon még nem jelentkeznek vevők, külföldre küldött termés után egy fejmegyei uradalom 100 koronát kapott 100 kilonként, egy györmegyei termelő 130 koronát korai postakomlóért, egy nagyváradi mintakert 120—130 koronát ígérnek a q., egy aradmegyei uradalomnak 80—100 koronát helyeztek kilátásba. Ilyen árkinálatok mellett a külföldön is csak szorult emberek adják komlójukat, nekünk sincs okunk sietni — hadd tisztázzódjék a helyzet: mennyi komló termett hát Európában?

— **Az oklevéllel nem bíró gazdatisztek s a mezőgazdasági érdekképviseletről szóló törvényjavaslat.** Darányi földmivelésügyi miniszter által Rubinek Gyula, az O. M. G. E. igazgatója és Bernáth István orsz. képviselő, a Magyar Gazdaszövetség igazgatója által kidolgoztatott törvényjavaslat a Mezőgazdasági érdekképviseletről, jelenleg az összes vármegyei gazdasági egyesületek előtt fekszik, hova azt az O. M. G. E. mint a gazdasági egyesületek országos szövetsége után, véleményadás végett vétekküldötte a földmivelésügyi miniszter. A javaslatban az oklevéllel nem bíró gazdatisztek testülete, a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete némely sérelmeket lát, különösen abban az irányban, hogy a javaslat csupán az okleveles gazdatiszteknek juttat jogokat s figyelmen kívül hagyja különösen a gazdatiszti képesítésről szóló törvény életbeléptetésével kapcsolatban, a törvény rendelkezése alapján címjogosultságot szerzett, továbbá különösen a kiváló érdemekért az alaki képesítés hiánya alól felmentett, továbbá az időközben gyakorlati vizsgát tett gazdatisztek. Ezen sérelem orvoslása érdekében most megkeresést intézett a Gyakorlati Gazdatisztek Országos Egyesülete az összes vármegyei gazdasági egyesületekhez, hogy a való életet figyelembe véve, véleményes javaslataikba ezen sérelem orvoslását belefoglalják.

— **Időjárás szeptemberben.** A „Meteor“ jelzése szerint szeptember hónap csomópontjai 3—9—10—11—17—21—22—23—24—25. és 27-re esnek, amelyek közül legerősebb hatásuk a 9—11—23. 28-ikiek. A csomópontok bár sűrűn következnek egymásután, hosszabban tartó változásokat nem ígérnek, miután átlagban inkább meleg és száraz jellegűek. Csapadékosok a 9. és 11-iek.

— **A magyaróvári gazdasági akadémiáról.** A magyaróvári gazdasági akadémiának az 1907—1908. évi tanévről szóló értesítője most jelent meg. A lefolyt tanév az intézet fennállásának kilencvenedik éve volt és az akadémia életében újabb korszaknak tekinthető, a mennyiben az intézet új szervezetet nyert, mert tanfolyamát az eddigi két évről három évre emelte és összes tanrendje is lényeges módosításokat nyert. A múlt tanévben 144 hallgatója volt az akadémiának, fennállása,

tehát kilencven esztendő óta pedig összesen 5742 volt a hallgatók száma, a kik közül magyar születésű hallgató 4401 és külföldi születésű 1341 volt.

— **Erdőőri és vadőri szakvizsgák.** Az idei erdőőri szakvizsgák folyó évi október 19-én és a rákövetkező napokon lesznek Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolcon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsvárt, Brassóban, Nagyszebenben, Temesvárott, Pécsen és Szombathelyen; a vadőri vizsgák pedig ugyanakkor Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsvárt lesznek. A szakvizsgák mindenütt az illető vármegyehez tartanak. Akik ily vizsgákat letenni óhajtanak folyó évi szeptember 30-ig nyújtsák be folyamodásaikat ahhoz a kir. erdőfelügyelőhöz, akinek székhelyén vizsgát tenni kívánnak.

— **Ügető-verseny Nagyváradon.** A biharmegyei gazdasági egyesület a nagyváradi lóversenyek teljes lefolyása után, szeptember 20-án, délután 5 órakor egy kettősfogatu ügetőversenyt rendez. Díj 1300 kor., 800 kor. az elsőnek, 200 kor. a másodiknak, 100 kor. a harmadiknak. Nevezési határidő szeptember 14. este 8 óra. Utónevezés kettős tétellel. Nevezések Weingärtner Andor titkárhoz intézendők. A verseny feltételeit a gazdasági egyesület titkári hivatala készséggel megküldi az aziránt megkeresőknek.

— **Gyümölcskiállítás Kecskeméty.** Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter támogatásával a Kecskeméti Gazdasági Egyesület Kecskeméten szeptember hó 18—23. napjain nagyszabású gyümölcskiállítást és vásárt rendez. A kiállítás sikere érdekében nagyszámú rendezőbizottság élén Kenéz Zoltán gazdasági egyesületi titkár buzgólkodik s a vásár is, az idei remek minőségű Kecskeméti vidéki gyümölcs-termés következtében előreláthatólag meg fog felelni a hozzáfűzött várakozásoknak.

— **Ösztöndíjak gazdatisztek gyermekei részére.** A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete az 1908-9. iskolai évre öt ösztöndíjra hirdet pályázatot, Az ösztöndíjak mindegyike 200 korona, s pályázhatnak rá az említett egyesület tagjai, illetőleg elhunyt tagok árvái, kik tanulmányaikat jó sikerrel végzik. A kellően felszerelt. bélyegmentes folyamodványok a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete igazgatóságához (Budapest, IX. Üllői-ut 25. sz.) szeptember hó 15-ig nyújtandó be.

— **Budapesti őszi luxuslővásárok.** A magántulajdonosok eladó luxuslőanyagára rendezett XL. számú vásár szeptember 19-én nyílik meg és bezárólag 23-ig tart. Ennek a vásárnak bejelentési határideje szeptember 5-én jár le. A XL. luxuslővásár igen bönök ígérkező katalógusának első kiadása szeptember 7-én jelenik meg, a melyet felhívásra bárkinek díjtalanul küld meg a budapesti Tattersall titkársága. A vásár díjazással lesz egybekötve. Október 7-én tartatik meg az angol telivér lovaknak őszi nagy árverése. Végül október 11., 12. és 13-án rendezik a ménlőkiállítást és vásárt, a melyre október 2-ig fogadtatnak el bejelentések. Érdeklődőknek mindennemű utbaigazítást nyújt a budapesti Tattersall (Kerepesi-ut 7. sz.) titkársága.

— **Országos baromfiállítás Sopronban.** A nyugatmagyarországi földmivelők gazdasági egyesülete a baromfityesztők országos egyesületével karöltve október hó 25—27-ik napjain Sopronban országos baromfi-vásárt rendez.

A vásár diszelnöki tisztét gróf Zichy Aladár miniszter tölti be, a rendező-bizottság elnöke Laehne Hugó orsz. képviselő.

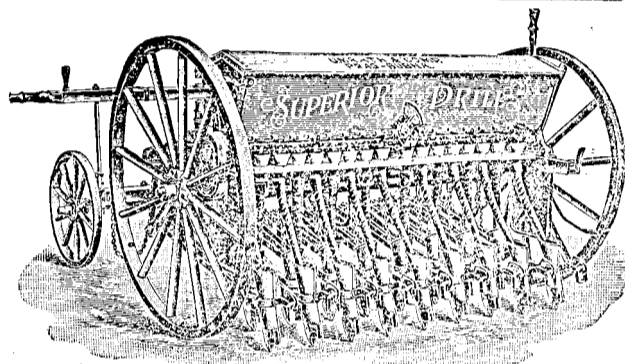
— **Kwizda-féle korneuburgi marha táppor.** Ezen rég kipróbált diätetikus szer elősegíti a lovaknál, szarvasmarhákánál, valamint a többi háziállatoknál, az emésztést, az anyagcserét és étvágyat. Teheneknél a tej szaporítását és javítását. idézi elő. Sok távlovagló és tréner különös előszeretettel adagolja sikerrel a korneuburgi marha tápport a nagyon drága karlsbádi só helyett, mivel ezen készítmény a karlsbádi só legtöbb tulajdonságával bír. Napenkénti néhány evőkanálnyi kis adagokat a lovak megnedvesített zabjába vagy a tehének takarmányába keverve nagyon ajánlatos teljesen egészséges állatokká is, hogy azok ellenállóbbakká legyenek és így ne essenek áldozatává a katarusoknak, az anyagcsere és emésztés okozta zavaroknak.

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

1801
Superior
Sorvetőgépek

— **!!! Legjobb tolókerékrendszer !!!**
— **!!! Tessék közelebbi leírást kerni !!!**
Finom-, szántás-, csukló- és rétboronák.
Egy- és többvasu ekék.
Háromtagu és egytagu hengerek.
Triőrök. Mütrágyaszórók.

UMRATH és TSA

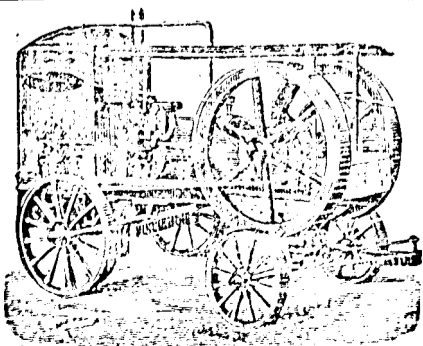
Budapest, V., Váci-körút 60.

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben és legjutányosabban a **FISCHER-féle** zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31—33. sz. szerethetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10—12 évig. A 25 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelentékenyebb uradalmának és viszonteladójának szállítója. Pontos, szolid kiszolgálás. Ponyvakülsőző intézet. 2072

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Oberurseli Mótorgyár Részvénytársaság

BÉCS, Gumpendorferstrasse 72.

Legolcsóbb hajtóerő a „GNOM“ BENZIN- és SZIVÓGÁZ-MOTOR.

4000-nél több üzembn. — Könnyen kezelhető. — Villanyos gyújtással. — Okl. gépész felesleges. — Költségvetés, tervek és egyéb felvilágosítás ingyen és bérmentve. — Referenciák beszerezhetők: gróf Wenkheim Géza uradalmától, Csorvás (Békésmegye); gróf Wenkheim Frigyes uradalmától, Székudvar (Aradmegye); gróf Esterházy János uradalmától, Nyitra-Ujlak (Nyitramegye); gróf Esterházy László uradalmától, Sárosd (Fehérmegye).
Sándor Pál Mező-Bánd, Albisi Bgja Alsó-Szovát, Lőte Lázár Kaál. 2063.

Szivattyuk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
 Wien, II., Handelsquai No. 130.
 Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

ERDELYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapírokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol.

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelevéleteket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes pánccsészkeket. (Safe Deposits.)

2055

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

A LEGKAPÓSABB

POLITIKAI

NAPILAP:

„AZ UJSÁG“.

Főmunkatársak: Herczeg Ferencz, Kenedi Géza, Kóbor Tamás, Kozma Andor, Mikszáth Kálmán.

Felelős szerkesztő: GAJÁRI ÖDÖN.

Társszerkesztő: DR. ÁGAI BÉLA.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 28.— kor.

Félévre 14.— "

Nagyedévre 7.— "

Egy hónapra 2.40 "

Hetenként Asszony és Gyermekek melléklet.

Megrendelő cím:

„AZ UJSÁG“ kiadóhivatala

Budapest, Rákóczi-ut 54.

„AZ UJSÁG“ olvasóterme a vidékről a fővárosba érkező előfizetőink rendelkezésére áll.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

záloglevél kölcsönök

nyújt földbirtokra és nagyobb városok-

ban fekvő házakra 4%-os és 4½%-os

záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdélyi ingatlanok értékére és a meg-

szavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazda-

sági Egylet“ bizalmi férfial adnak véleményt. 1001

Kedvező alkalom! **Huzás már október 5-én.**

Az árfolyamok esése következtében csekély

tőkebefektetéssel

1 és fél millió korona

összegű fő- és melléknyereményekre játszhatik

évi 3 huzásban, ha vesz nálunk egy

Hazai Takarékpénztári sorsjegyet

14 havi részletfizetésnél havi 9.— korona

16 „ „ „ 8.— „

19 „ „ „ 7.— „

23 „ „ „ 6.— „

28 „ „ „ 5.— „

lefizetése mellett, vagy pedig letétjegyre napi

árfolyamon 20.— K foglaló ellenében tetszés

1007

Egy sorsjegyre több nyeremény is eshetik.

Kapható a

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaságnál,

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 7. szám alatt.

szerinti törlesztésre. Az első részlet, vagy a foglaló lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

Huzások:

február 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel,

julius 5-én, összesen 420.000 K nyereménnyel

október 5-én, összesen 731.000 K nyereménnyel,

Pénzt nem veszítheti el, mert minden sorsjegy okvetlen nyer legalább 100.— K törlesztő összeget, mely esetben még egy nyereményjegyet is adnak 30-40 K értékben, mely nyereményjegy az 1976. évig valamennyi huzáson játszik.

Keresek

egy 800-tól 1200 holdig terjedő

birtokot

haszonbérletnek vagy örökvételnek.

Czím a kiadóhivatalban.

2186 II.

Őszi trágyázáshoz a

csillag

helyesen alkalmazva, minlegelőcsőbb foszforsavas munkákkal és aráján-

védjeggyel

den növénynek legjobb és trágyája. — Kívánatra szaklattelalkészésgesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Andrassy-út 49.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin, magyarországi vezérképviselője.

Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjeggyel Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva.

Eladó vetőgépek,

2132

(Alkalmi eladás!)

11, 13 és 15 sorosak

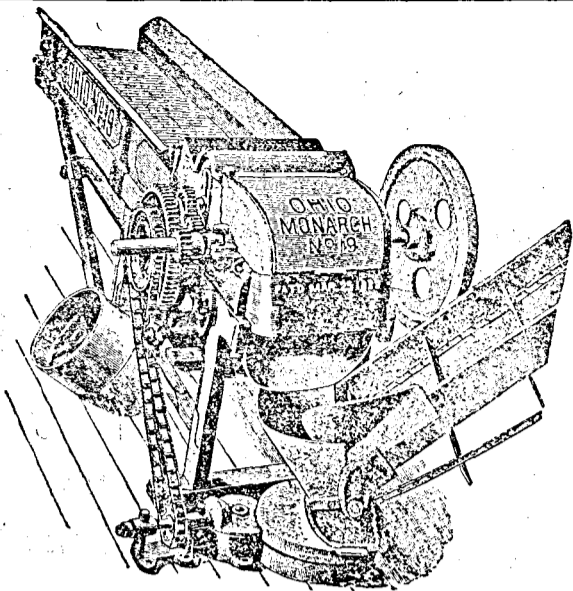
egészen ujan,

a legjobb gyárból eladók

magas engedménnyel!

Megtekinthetők: Kolozsvárt, Attila-utca 8. sz. a.

Bővebbet: lapunk kiadóhivatalában.

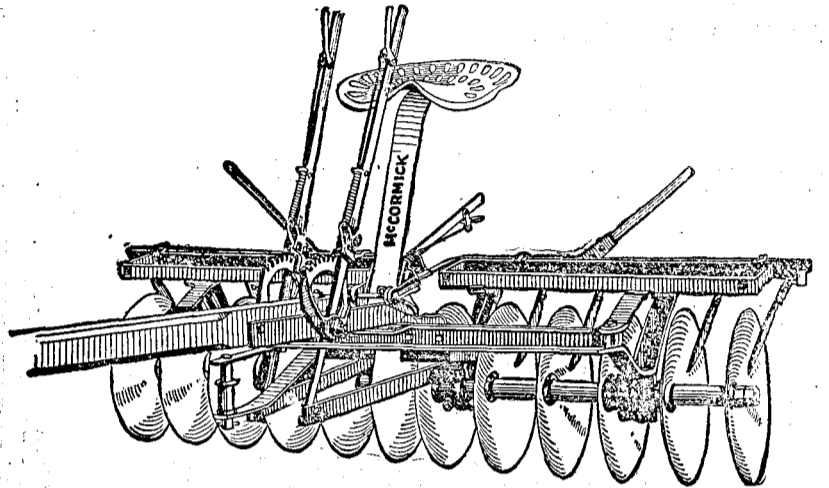
„MCCORMICK” EREDETI AMERIKAI TENGERSZÁR-TÉPŐ,

zöldtakarmányaprító- és szalmaszecs-kázógép a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A.
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

2098

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
Budapest, Váci-körút 68,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatosak
Locomobil és gőzcséplőgépek,
szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, löhere-cséplők,
tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr.
kapálók, szeoskavágók, répvágók, kukorica-
morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes
acél-akék, 2- és 3-vasú ekék és minden
egyéb gazdasági gépek.

A mezőgazda tízparan- csolatját

minden kereske-
desben ingyen
kaphatni vagy
póstán díjtalanul
és bérmentbe be-
szerezhető:

Ubald v. Trnkóczy
gyógyszerész, Laibach,
Krain, Ausztria.

2074

„ADRIAI”

BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonsbiztonsági tőkéje 150 millió korona.

E társulat, mely 70 éves fennállása óta
550 millió koronát fizetett ki károk fejében,
biztosít a legjutányosabb feltételek mellett;
tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk
ellen, továbbá az emberek életére, halál
és elérési, valamint kiházasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség
Kolozsvárt:

SZEKULA ÁKOS
vezérfelügyelő. 2091

Kwizda-féle RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

1 liter ára 2 korona 80 fillér. 40 év óta az udvari
istállóban, a katonaság és magánosok nagyobb
istállóiban használatban van. Nagyobb munkánál
elő- és utószállítás, állattisztítás, inak megre-
sége stb. Az idomításnál kiváló munkára képe-
síti a lovakat. — Kwizda-féle Restitutions-fluid sző-
védjék, csizma és göngyölés törv. védve.

1900. párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle szabadalmazott Lábszár-védő

2161. 1.

gummból

szürke, fekete, barna és fehér színben és négy nagy-
ságban készítenek és pedig a bal és jobb lábak részére,
a-b-nél mért terjedelem szerint:

1. sz.	20-22 cm.	3. sz.	24-27 cm.
2. sz.	22-24 cm.	4. sz.	27-30 cm.

Ára darabonként

1. sz.	Kor. 5,50	3. sz.	Kor. 6,40
2. sz.	Kor. 5,90	4. sz.	Kor. 7,30

fekete, barna és fehér

1. sz.	Kor. 5,50	3. sz.	Kor. 6,80
2. sz.	Kor. 6,40	4. sz.	Kor. 7,70

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár:

KWIZDA JÁNOS FERENC

cs. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bol-
gár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész,
Korneuburg, bei WIEN.

KWIZDA-féle

Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok
részére. — 50 év óta a legtöbb istállóban hasz-
nálatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej
javítására s a tejelés fokozására.

1 doboz ára 1 korona 40 fillér.
1/2 doboz 70 fillér.

A „Nagyszebeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselőjében a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőség gyors és költséget kiméltő eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket,

konvertálok más intézeti terheket és egyúttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül

ajánlom ez intézetnek a tőzsdén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házassági óvadékkul alkalmas 50 év alatti kisorsolásra rendszeresített

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“.

Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizetettek: az intézetnél Nagyszebenben és helyben a Kolozsvári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaugynökség
GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei

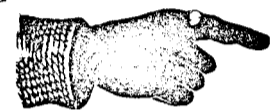
Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kivánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy
Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, IV. Molnár-utca 11. 1934

Eladó ó-borok, lovak és szarvasmarhák

özv. Báró Bornemisza Andrásné sz. Gróf Teleki Polixéna komlód-roszfái gazdaságában:

Négy drb. (egy négyes fogat) sárga, herélt, 4 és 5 éves, 152 cm. magas, jó menő, hibátlan arabs és gidrán faj kocsiló.

Hat drb. 3 setét pej, 3 piros pej 4 éves, 152—154 cm. magas hámos és hátsó kanca.

Nyolc-tíz drb. 6—7—8 éves, 156—158 cm. magas anyakanca felfedeztetve állami arabs és angolvér ménekkel.

Mind eredeti arabs és részben gyergyóbékási fajlovak, tiszta eredeti erdélyi fajkancáktól.

Két drb. kis 130 cm. magas setétpej hegyi poni mokány kanca, 3 éves.

Hat-nyolc drb. borjúzó és kisborjas bival, s tizenhat-husz drb. fiatal üsző és bika bival.

Tíz-tizenkét drb. számfeletti korosb fehér erdélyi tehén.

Negyven-ötven drb. 4—5 éves fehér erdélyi jármos ökör. Százötven hectoliter 5—7 éves és idősb specialis **óborok**, kisebb mennyiségben is szállítanak megrendelés szerint.

Venni szándékozóknak bővebb felvilágosítással szolgál és esetleg kívánatra állomáshoz kocsit küld:

Engi Elek tisztartó

Komlód,

2183

u. p. Nagynyulas, Kolozsmegye (Erdély).

Vasuti állomás: Szt.-Mihálytelke.

2477/1908. szám.

Faeladási hirdetmény.

A m. kir. államkincstárnak Doboka községben fekvő „Branistye“ nevű 61.62 kat. hold és a „Mogyoros“ nevű 24.28 kat. hold, összesen 85.90 k. hold kincstári területen megbecsült 4251 m³ tölgy-, cser-, juhar- és egyéb fanemből álló mű-, haszon- és tűzifának tövön, tuskó- és gyökér-irtási kötelezettséggel való eladása iránt a **f. évi szeptember hó 21-én d. e. 10 órakor** az alulírott felügyelőség hivatalos helyiségében **zárt írásbeli versenytárgyalás** fog tartatni.

Az összes eladó fatömeg kikiáltási ára; 28643 K 45 f. Kihasznlási határidő 1910 október hó 31. napja.

Versenyezni szándékozók felkéretnek, hogy az ivenként 1 Kor. bélyeggel és a megajánlott vételár 20%-át kitevő bánatpénzzel, vagy ezen bánatpénznek valamely m. kir. adóhivatalnál való letetését igazoló nyugtával ellátott zárt írásbeli ajánlataikat a versenytárgyalás napjáig az alulírott felügyelőséghez nyujtsák be. Később beérkező, valamint távirati úton tett és utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az árverési és szerződési feltételek az alulírott m. kir. telepítési felügyelőségénél a hivatalos órák alatt betekintheők.

2187

Kolozsvár, 1908. augusztus hó 12-én.

A m. kir. Telepítési Felügyelőség.
(Erdészeti palota, Bocskay-tér 6. sz.)

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásaival 1,970,340.— K.
Tartalékok 764,760.10 „

Összesen: 2,735,104.10 „

1901. évi fölösleg	90,840.— K.
1902. „ „	50,782.26 „
1903. „ „	109,331.73 „
1904. „ „	72,438.73 „
1905. „ „	61,730.60 „
1906. „ „	39,243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módokat szerint.

Az Üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tőz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartálékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2—2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5—10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyujthatók közvetlenül vagy a képviselő közvottóságával. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az Igazgatóság.

Legjobbak a resiczai ekék, LOSONCZI vetőgépek és KALMÁR-féle rosták.

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST
V., VÁCI-KÖRUT 32.

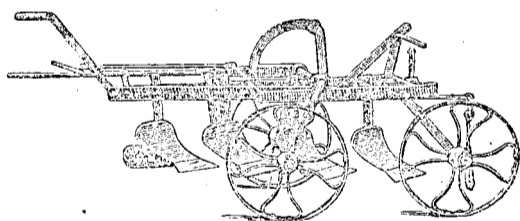
1458

450 darab
6 hónapos
elsőrangú
Mangalicza malacz
● eladó ●
Br. Inczedy Samu
birtokosnál, 2184
● K A C Z K Ó. ●

DUNKY FIVÉREK
CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK
ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.
Műtermeik vannak:
Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.
Dés, S.-A.-Ujhely,
Felsősetatér. Főtér 9.
Sárospatak,
1729 Kossuth Lajos-u. 70.

Eladó
krb. 4000 métermázsa
takarmanyrépa
ab Nagy Iklódi állomás.
Értekezni:
Klein Jakab
nagybirtokosnál Szinye, u. p.
2186 I. Alparét.

A tarlóhántás legcélszerűbb eszközei:

Bächer könnyű négybarázdás hántó ekéje,
Bächer könnyű hárombarázdás hántó ekéje,
Johnston tarlóhántó tárcsás boronái.

Legjobb acél anyag, csekély önsúly, kevés vonóerő, ideális munkateljesítés.

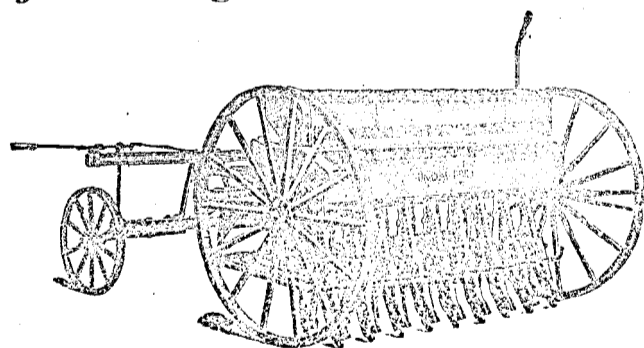
Tessék ajánlatot kérni! — — — Olcsó árak!

BÄCHER RUDOLF speciális eke és talajművelő eszközök gyára.

Vezérképviselet és főraktár:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

Az „eredeti Melichar“-gyártmányú páros sorszámú **„UNICUM DRILL“** a jelenkor legtökéletesebb sorvetőgépe.

1910

Utólérhetetlenül precíz vetés, hegynek-völgynek teljesen egyforma magelosztás, könnyű és biztos kormányzás, csekély vonóerőszükséglet, szilárd kivitel, elsőrendű anyag, melyeknek ezen sorvetőgép általános kedveltségét köszönheti. Több mint 32.000 db használatban.

Ujabb speciálítások:

MÜTRÁGYASZÓRÓGÉPEK.
MELICHAR FERENC sorvető és műtrágyaszórógépek gyára

Vezérképviselet és főraktár:

SZÜCS ZSIGMOND
Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.